

Venäläiset pääkaupunkiajan turkulaista seuraelämää organisoimassa

Suomen sodan päättymisen jälkeen vuonna 1809 alkoi Turussa, Suomen suuriruhtinaskunnan pääkaupungissa uudenlaisen seuraelämän aika. Suuriruhtinaskunnan hallintoa kasvatettiin ja autonomisen aseman myötä virkamiehiä tarvittiin huomattavasti aiempaa enemmän. Tämä näkyi Turussa paitsi asukasluvun kasvuna myös seuraelämän vilkastumisena; uusi virkamieskunta kun koostui säätyläisistä, jotka halusivat viettää säätynsä mukaista elämää maaseutukartanoidensa ohella myös kaupungissa. Virkamiesten ohella Turussa ja Turun seurapiireissä toimivat myös suuriruhtinaskunnan poliittinen, taloudellinen ja opillinen elitti.

Turun seurapiirit eivät koostuneet yksin suomalaisista säätyläisistä, vaan kaupungin katujen äänimaisema oli varsin kansainvälinen. Keisarivallan alun Turun seuraelämän rakenteisiin vaikuttivat vahvasti kaupungissa asuneet venäläiset (Venäjän kansalaiset sekä suoraan Venäjän alaisuudessa toimineet ulkomaalaiset). He olivat tottuneita säätynsä mukaiseen loisteliaampaan elämäntyyliin ja tätä he tahtoivat ylläpitää myös Turussa asuessaan ja toimiessaan.

Turun säätyläistön seuraelämän uudelle kimaltavammalle tasolle nosti vuonna 1812 valmistunut Turun seurahuone, jonka rakennusvaiheissa useampi venäläiseliitin jäsen oli mukana. Venäjän laivaston amiraali, kreivi Lodewijk van Heyden (1773–1850) kuului seurahuoneen johtokuntaan ja Venäjän nimittämä kenraalikuvernööri Fabian Steinheil (1762–1831) oli turkulaisten suurkauppiaiden ohella yksi rakennuksen suurimmista rahoittajista. Heidän lisäksi Seurahuoneen rakennusvaiheen osakeluelteloista on löydettävissä useampi venäläisperäinen nimi.

Jo ennen seurahuoneen valmistumista olivat venäläiset organisoineet turkulaisesta seuraelämää. Kaupunkiin oli perustettu vuonna 1810 tanssiseura, jonka tarkoituksena oli koota yhteen kaupungin eri yhteiskuntaluokkia sekä kaupunkiin saapuvia matkustajia. Tanssiseuran perustajana sanotaan olleen kenraalikuvernööri Steinheil. Seura järjesti maksullisia tanssiaisia sunnuntaisin niin Seipelin salissa kuin vielä keskeneräisessä Akatemiantalossa.

Venäläiset eivät pelkästään osallistuneet seuraelämän fasiliateettien synnyttämiseen, vaan he olivat myös aktiivisesti mukana tanssiaisten pyörteissä. Mielenkiintoisen ikkunan Turun pääkaupunkiajan seurapiireihin tarjoaa hovioikeuden virkamiehen Johan Petter Winterin (1788-1872) päiväkirja, jossa hän kuvaa tarkkaavaisesti Turun seuraelämän tapahtumia. Winter mukaan kaupungin kalenteriin nostettiin venäläisten myötä keskeisiksi juhlapäiviksi mm. keisarin ja kenraalikuvernöörin merkkipäivät. Syyskuussa 1813 Winter kirjoittaa, kuinka kenraalikuvernöörinä toiminut Gustaf Mauritz Armfelt (1757–1814) järjesti keisarin kruunajaisten kunniaksi Turkuun juhlaivalaistuksen ja ilotulituksen.

Seurahuoneen arkistosta voidaan päätellä, että venäläiset osallistuivat aktiivisesti kaupungin julkiseen seuraelämään. Monet venäläiset lunastivat suoraan kausikortteja Seurahuoneelle järjestettyihin tanssiaisiin tai ostivat yksittäisiä pääsylippuja. Aktiivista osallistumista tukevat myös havainnot Winterin päiväkirjasta. Venäläisten tarkoituksena ei siis ollut eristäytyä kaupungin seuraelämästä, vaan he viihtyivät tanssiaisissa ja illallisilla yhdessä suomalaisten virkamiesten, kauppiaiden, professoreiden ja upseereiden kanssa.

*Topi Artukka
Tohtorikoulutettava
Suomen historia*